

POŠTY PARTNER A ICH FUNGOVANIE NA POŠTOVOM TRHU V ČESKEJ REPUBLIKE

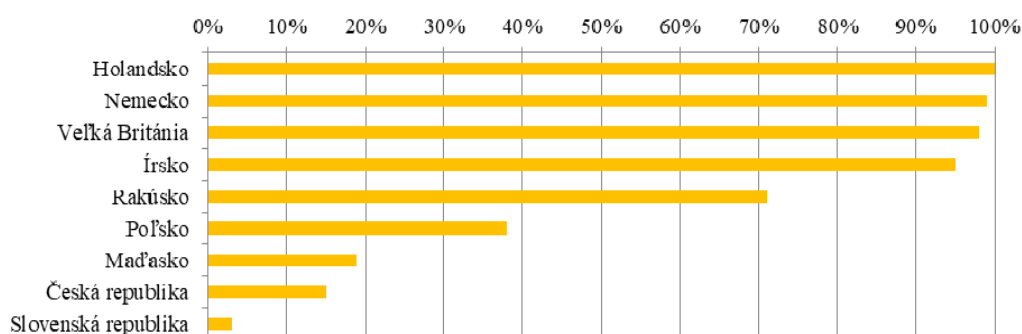
Monika Vráblová¹, Miriam Garbárová²

Abstract: Franchising is a proven method of earning money, which is now successfully used entrepreneurs in various industries around the world. This also applies for the postal sector. The paper deals with the issue of franchising on the postal market in the Czech Republic. At present, the Czech Republic has the densest postal network in Europe in terms of size and accessibility in terms of population. It is also one of the countries with the lowest share of Partner posts, representing 14.5%.

Keywords: franchising, postal sector, Partner post.

Úvod

Franchising je overenou metódou zarábania peňazí, ktorú v súčasnosti s úspechom využíva tisíce podnikateľov v rôznych odvetviach po celom svete. Inak to nie je ani v poštovom sektore. V súčasnosti má z pohľadu rozlohy a súčasne aj dostupnosti z hľadiska počtu obyvateľov najhustejšiu sieť pôšt v Európe Česká republika. Zároveň tiež patrí ku krajinám s najnižším podielom partnerských pôšt, ktorý predstavuje 14,5 %. Horšie je na tom Slovenská republika, ktorej podiel je menej ako 3 %. V Maďarsku tvorí podiel takýchto pôšt 18,8 %, v Rakúsku 71,3 %, v Írsku 94,7 %, v Nemecku a vo Veľkej Británii dokonca až 99 %. [1]

Obrázok 1. Podiel partnerských pôšt u národných poštových operátorov v Európe (Zdroj: Reklamné materiály Českej pošty, s. p. [online]. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na internete: <http://www.drzkov.cz/evt_file.php?file=816>, Vlastné spracovanie.)

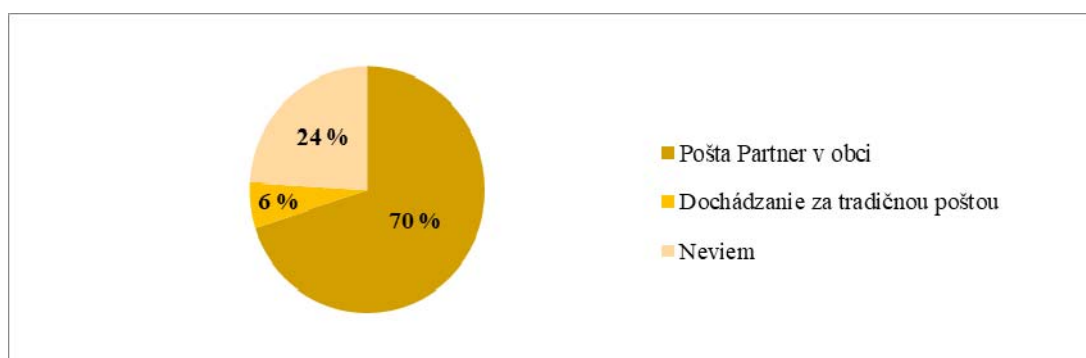
Obrázok 1 znázorňuje podiel partnerských pôšt na celkovom počte poštových prevádzkárni vybraných národných operátorov v Európe.

¹ Ing. Monika Vráblová, študentka Katedry spojov, FPEDAS, ŽU v Žiline, Univerzitná 1, 010 26 Žilina

² Ing. Miriam Garbárová, PhD., Katedra spojov, FPEDAS, ŽU v Žiline, Univerzitná 1, 010 26 Žilina tel.: +421 41 5133 105, fax: +421 41 5655 615, e-mail: Miriam.Garbarova@fpedas.uniza.sk

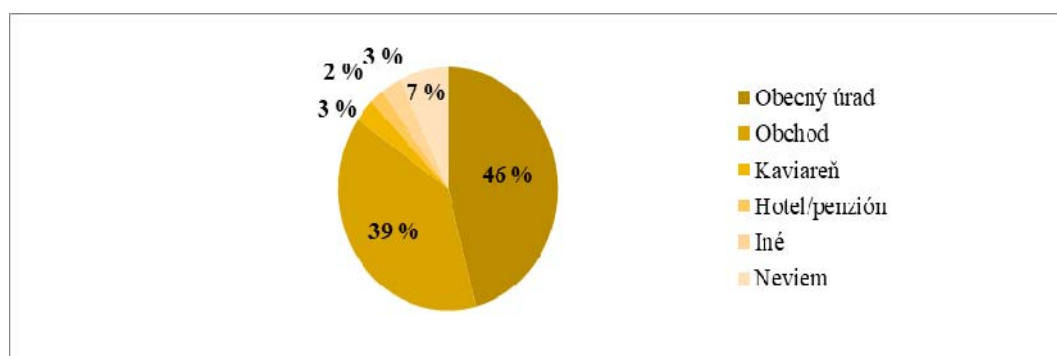
Asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov Českej republiky predstavila nezávislý prieskum toho, ako poštu zriadenú prostredníctvom zmluvných partnerov vnímajú miestni obyvatelia a ako podnikatelia. Prieskum uskutočnila výskumná agentúra Ipsos v auguste 2017 na vzorke 560 respondentov, z čoho 260 tvorili občania a 300 potenciálni podnikatelia z obcí, v ktorých zatiaľ pošta Partner nefunguje. [3]

Z prieskumu vyplýva, že presne polovica respondentov by prevádzkovanie pôšt Partner uvítala, štvrtina respondentov sa vyjadrila neutrálne a odmietlo by ju 18 %. Hlavný dôvod, pre ktorý by prevádzkovanie pošty Partner neuvítali, je obava z nekompetentnosti pracovníkov. Niektorí sa vyjadrili, že im plne vyhovujú súčasné služby pošty a ich názor je, že poštové služby patria iba na poštu. Taktiež uviedli, že by sa obávali dlhých radov. Len 6 % respondentov by pred variantom pošty Partner vo vlastnej obci uprednostňovalo dochádzanie do inej obce za tradičnou poštou (Obrázok 2).

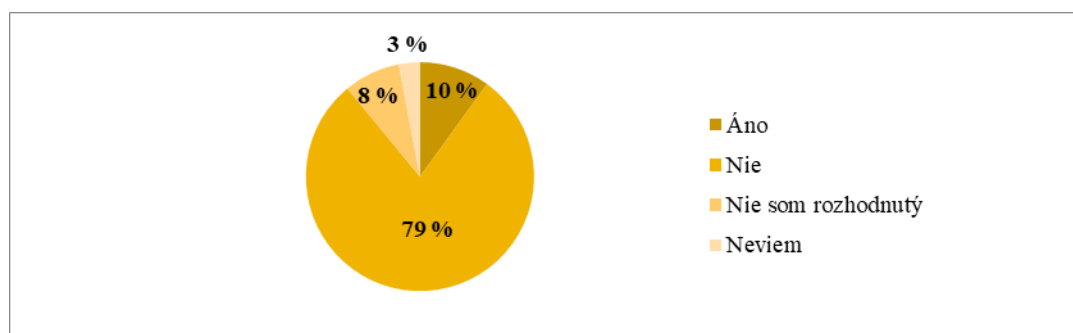
Obrázok 2. Najvhodnejší variant obslužnosti (Zdroj: FOUBÍK, J. Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky a Česká pošta. Jak se osvědčuje pošta Partner v malých obcích - Představení výsledků průzkumu. [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné na internete: <http://amsp.cz/uploads/dokumenty_2017/TZ/Vysledky_pruzkumu_TK_11.9.2017_ppt_na_TK.pptx/>, Vlastné spracovanie.)

O tom, že poštová prevádzkareň je pre obyvateľov obcí dôležitá, svedčí aj skutočnosť, že 30 % respondentov chodí podľa prieskumu na poštu raz za tri mesiace, 23 % raz za štrnásť dní a každý piaty dokonca každý týždeň. Z prieskumu ďalej vyplynulo, že 46 % respondentov považuje za najvhodnejšie umiestniť poštu Partner na obecný úrad a 39 % si praje, aby bola spojená s obchodom. Len 2 % respondentov by uvítalo poštu Partner v spojení s hotelom alebo penziónom (Obrázok 3).

Obrázok 3. Najvhodnejší typ prevádzky pre poštu Partner (Zdroj: FOUBÍK, J. Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky a Česká pošta. Jak se osvědčuje pošta Partner v malých obcích - Představení výsledků průzkumu. [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné na internete: <http://amsp.cz/uploads/dokumenty_2017/TZ/Vysledky_pruzkumu_TK_11.9.2017_ppt_na_TK.pptx/>, Vlastné spracovanie.)

O poskytovanie poštových služieb začína byť záujem aj medzi podnikateľmi (Obrázok 4). Každý desiaty oslovený podnikateľ by mal o prevádzkovanie pošty Partner záujem, ďalších 8 % o tom uvažuje. Najväčší záujem mali prevádzkovatelia obchodov a obecné úrady.

Obrázok 4. Záujem o zabezpečovanie poštových služieb (Zdroj: FOUBÍK, J. Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky a Česká pošta. Jak se osvědčuje pošta Partner v malých obcích - Představení výsledků průzkumu. [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné na internete: <http://amsp.cz/uploads/dokumenty_2017/TZ/Vysledky_pruzkumu_TK_11.9.2017_ppt_na_TK.pptx/>, Vlastné spracovanie.)

Podnikatelia, ktorí o prevádzkovanie pošty Partner neprejavili záujem, uviedli dôvody ako nedostatok času, pracovná záťaž, obava z nedostatočného záujmu zo strany obyvateľov, vysoké náklady a chýbajúce priestory na prevádzkovanie pošty Partner.

Pošta Partner v Českej republike

V roku 2018 predstavoval podiel vlastných pobočiek 85,46 % a podiel pôšt Partner 14,54 % z celkového počtu poštových prevádzkarní Českej pošty, s. p. Z toho vyplýva, že približne každú ôsmu poštu v Českej republike prevádzkuje zmluvný partner.

V Českej republike sú oprávnené poštu Partner prevádzkovať nasledujúce subjekty:

- obec alebo právnická osoba s majetkovou účasťou obce,
- majiteľ alebo prevádzkovateľ podnikov a obchodov,
- poskytovateľ služieb. [2]

Tabuľka 1 obsahuje prehľad pôšt Partner v Českej republike k 1. 4. 2019. Pošty Partner sú rozdelené podľa krajov a subjektu, ktorý ich prevádzkuje.

Tabuľka 1. Prehľad prevádzkovateľov pôšt Partner v Českej republike

Kraj	Obec	Spotrebné družstvo	Fyzická osoba	Právnická osoba	Celkový súčet
Hlavné mesto Praha	1	-	-	2	3
Jihočeský kraj	24	12	8	3	47
Jihomoravský kraj	51	2	20	7	80
Karlovarský kraj	3	3	10	-	16
Královéhradecký kraj	32	13	9	4	58
Liberecký kraj	5	4	14	2	25
Moravskoslezský kraj	29	1	13	14	57
Olomoucký kraj	29	1	14	8	52

Kraj	Obec	Spotrebné družstvo	Fyzická osoba	Právnická osoba	Celkový súčet
Pardubický kraj	12	21	-	-	33
Plzeňský kraj	22	4	6	2	34
Středočeský kraj	52	6	23	1	82
Ústecký kraj	28	9	14	1	52
Kraj Vysočina	34	7	9	2	52
Zlínský kraj	11	2	4	1	18
Celkový súčet	333	85	144	47	609

Zdroj: Internetová stránka České pošty, s. p. [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné na internete: <https://www.partnercp.cz/partnerske-posty/>.

Najväčší počet pôšt Partner prevádzkujú obecné úrady a to až 54,68 %. Zvyšnú časť zabezpečujú podnikatelia, ktorí poštu Partner spájajú s predajom zmiešaného tovaru. Zvyčajne sa jedná o samostatné obchody alebo prevádzky, ktoré spadajú do reťazcov spotrebných družstiev. S poštou Partner sa zákazníci môžu stretnúť napríklad aj v kvetinárstve, na čerpacej stanici, v penzióne či v kaviarni.

Pošta Partner sa nachádza aj vo vybraných maloobchodných predajniach COOP JEDNOTA. Ich úlohou je poskytovanie poštových služieb na základe zmluvy s Českou poštou, s. p. a to buď širšou ponukou služieb s väčším rozsahom hodín pre verejnosť, alebo formou využitia predajní COOP ako výdajného miesta k vydávaniu uložených zásielok. Táto spolupráca bola zahájená v roku 2011. [7]

Služby poskytované poštou Partner

Z hľadiska poskytovania poštových služieb je prevádzkovateľ pošty Partner oprávnený poskytovať poštové služby z nasledujúceho zoznamu (Tabuľka 2).

Tabuľka 2. Prehľad služieb poskytovaných poštou Partner v Českej republike

Zoznam služieb	
Zásielky	<ul style="list-style-type: none"> • príjem vnútroštátnych a medzinárodných listových a balíkových zásielok a zásielok EMS • výdaj vnútroštátnych medzinárodných listových a balíkových zásielok, zásielok EMS doplatného, dobierky, cla
Peňažné služby	<ul style="list-style-type: none"> • príjem poštových poukazov a platobných dokladov SIPO • výplata poštových poukazov a dôchodkov
Bankové služby	<ul style="list-style-type: none"> • operácie platobnou kartou (vklady, výplaty, príkazy) • bezhotovostná úhrada • operácie s vkladnou knižkou • príkaz na úhradu • zloženky • výplatné poukazy (výplata) • výplatné šeky, šekové poukazy
Predaj	<ul style="list-style-type: none"> • predaj poštových cenín a produktov • predaj losov okamžitých lotérií • on-line dobíjanie predplatených SIM kariet • voľný predaj tlače • predaj kolkových známok • predaj diaľničných kupónov

Zdroj: Reklamné materiály České pošty, s. p., 2017. [online]. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na internete: http://www.drzkov.cz/evt_file.php?file=816>, Vlastné spracovanie.

K tejto ponuke v roku 2017 pribudli služby Western Union a možnosť založenia účtu v Poštovej sporiteľni. Pošta Partner v Českej republike nie je oprávnená doručovať zásielky a distribuovať dennú tlač či letákové zásielky. [8]

Povinnosti Českej pošty, s. p.

Česká pošta, s. p. zabezpečí pre prevádzkovateľa pošty Partner:

- *zapožičanie a inštaláciu nasledujúceho vybavenia:*
 - jednej alebo dvoch priehradiek,
 - nábytku,
 - výpočtovej techniky,
 - poštového softvéru,
 - bezpečnostného vybavenia (trezoru),
 - externého označenia prevádzky,
 - poštového materiálu,
 - pečiatok,
 - formulárov,
- *zaškolenie zamestnancov prevádzkovateľa:*
 - základné školenie poskytnuté Českou poštou, s. p.,
 - školenie poskytnuté Českou národnou bankou,
- *konzultácie a servisnú podporu,*
- *možnosť nadštandardného zabezpečenia poskytnutého za úplatu:*
 - poplachový zabezpečovací a tiesňový systém. [2]

Povinnosti prevádzkovateľa pošty Partner

Od prevádzkovateľa pošty Partner sa očakáva, že na prevádzku pošty Partner zabezpečí:

- *dostupnosť pošty Partner:*
 - pošta Partner musí byť pre zákazníkov otvorená každý pracovný deň,
 - súčet otváracích hodín musí byť aspoň 21 - 25 v týždni,
- *dostatočnú plochu a dopravnú obslužnosť pošty Partner:*
 - odporúčaná plocha minimálne 15 m²,
 - externá plocha pre označenie pošty Partner,
- *odpovedajúcu úroveň prostredia pre poskytovanie poštových služieb,*
- *inštaláciu externých označení prevádzky:*
 - smaltované cedule,
 - odkaz na najbližšie otvorenú poštu,
 - piktogramy,

- *pracovníkov ovládajúcich základy práce s výpočtovou technikou a s perspektívou kvalitného poskytovania služieb,*
- *dátové pripojenie* nevyhnutné pre prácu v poštovom softvéri,
- *telefonické spojenie.* [2]

Odmena za prevádzkovanie pošty Partner

Chod pošty Partner zabezpečuje prevádzkovateľ vo svojej prevádzkarni a na vlastné náklady. Česká pošta, s. p. mu za tieto služby platí nasledujúce provízie:

- mesačnú fixnú odmenu, ktorá závisí na rozsahu hodín pre verejnosť, (minimálna výška odmeny je viac ako 11 300 Kč včít. DPH. Na konci roku 2018 to bolo v priemere viac ako 17 000 Kč včít. DPH, u dvojprepážkovej pošty v priemere viac než 30 000 Kč včít. DPH),
- mesačný príspevok na telefón,
- mesačný príspevok na dátové pripojenie,
- variabilnú odmenu ako motivačnú zložku za:
 - uskutočnené vybrané transakcie,
 - predaj poštových cenín a produktov,
 - poskytnuté produkty pre aliančných partnerov,
 - kvalitu. [2], [6]

Nahrádzanie pôšt poštami Partner prinieslo obciam Českej republiky nasledujúce pozitíva:

- dlhšia otváracia doba a poskytovanie poštových služieb aj počas víkendov,
- možnosť vybavenia viacerých úkonov na jednom mieste,
- udržanie základných služieb v obci,
- vytvorenie nových pracovných miest,
- viac zákazníkov v danej prevádzkarni,
- širší sortiment tovaru (závisí od prevádzkovateľa). [2]

Záver

V Českej republike je univerzálnym poskytovateľom poštových služieb Česká pošta, s. p.. Podľa vyjadrení z roku 2015, mala Česká pošta, s.p. na konci roku 2016 frančízovať 818 franšízovaných pobočiek, o rok neskôr 1 388 a na konci roku 2018 ich malo byť 1 957. [1] Tento stav sa do dnešného dňa nepodarilo naplniť. V roku 2018 mala Česká pošta, s. p. v prevádzke viac ako 3 800 pobočiek, z toho pošty Partner tvorili zatiaľ iba 583. V porovnaní s rokom 2017 bolo novo otvorených 155 partnerských pôšt. K 1.7.2019 fungovalo v Českej republike 620 pôšt Partner. Toto rozširovanie Česká pošta, s. p. plánuje ďalej podporovať. Podľa jej dlhodobej stratégie plánuje na konci roka 2025 prevádzkovať 3 200 pobočiek, pričom až 1 463 z nich by mali tvoriť partnerské pobočky. [11] (Pôvodný zámer, podľa tlačovej správy AMSP ČR z 1.9.2017, predstavoval až 2 500 partnerských pobočiek [4]).

Česká pošta, s. p. zaznamenáva zvyšujúci sa záujem o pošty Partner tak zo strany prevádzkovateľov ako aj obyvateľov. Partnerské pošty sú zväčša prevádzkované obecnými

úradmi alebo miestnymi obchodmi. Zákazníci najviac oceňujú rozšírenú otváraciu dobu a novo vybavené pobočky. Výhodou pre zákazníkov je tiež prepojenie poštových služieb s inými službami, či už komerčnými alebo tými, ktoré poskytujú obce. Česká pošta, s.p. vychádza v ústrety aj prevádzkovateľom pôšt Partner, pre ktorých zabezpečuje vybavenie i odbornú pomoc. Franchisant hradí prevádzkové a mzdové náklady a od Českej pošty dostáva fixné platby a časť zo zisku zo služieb.

Literatúra

- [1] ČTK, *Pošta do pěti let promění tri čtvrtiny poboček na franšizy*. [online]. [cit. 2015-02-03]. Dostupné na internete: <https://ekonomika.idnes.cz/poste-zbude-do-peti-let-jen-691-pobocek-zbytek-budou-fransizy-pqc/ekonomika.aspx?c=A150203_171135_ekonomika_rny>.
- [2] Reklamné materiály Českej pošty, s. p., 2017. [online]. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na internete: <http://www.drzkov.cz/evt_file.php?file=816>.
- [3] FOUBÍK, J. Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky a Česká pošta. *Jak se osvědčuje pošta Partner v malých obcích - Představení výsledků průzkumu*. [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné na internete: <http://amsp.cz/uploads/dokumenty_2017/TZ/Vysledky_pruzkumu_TK_11.9.2017_pt_na_TK.pptx/>
- [4] KRATOCHVÍLOVÁ, Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky. *Pošta v rukou podnikatelu se stáva hitem venkova*. [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné na internete: <<http://amsp.cz/posta-v-rukou-podnikatelu-se-stava-hitem-venkova/>>.
- [5] Internetová stránka Českej pošty. [online]. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na internete: <<https://www.ceskaposta.cz/-/shrnujici-informace-k-projektu-posta-partner>>.
- [6] Internetová stránka Českej pošty. [online]. [cit. 2019-09-11]. Dostupné na internete: <https://www.partnercp.cz/>
- [7] *Poskytování poštovních služeb na základě smlouvy s Českou poštou*. [online]. [cit. 2019-02-20]. Dostupné na: <<https://www.skupina.coop/postovni-sluzby>>.
- [8] Česká pošta, *Pošta Partner stále atraktivnější pro podnikatele i obce*. [online]. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na internete: <<https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Ceska-posta-Posta-Partner-stale-atraktivnejsi-pro-podnikatele-i-obce-512039>>.
- [9] Výročná správa Českej pošty, s. p., 2012-2018. [online]. [cit. 2019-09-09]. Dostupné na internete: <<https://www.ceskaposta.cz/o-ceske-poste/profil/vyrocní-zpravy>>.
- [10] NĚMCOVÁ, M. Jak funguje pošta v okolních státech? In *Dobrá praxe*. 21/2015. [online]. 2015, Veřejná správa 21/2015. [cit. 2018-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.mvcr.cz/21-2015-dobra-praxe-20-21-pdf>>.
- [11] ČTK, *Do sedmi let bude 1500 poboček nabízet jen základní služby*. [online]. [cit. 2018-12-06]. Dostupné na: <<https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/sef-ceske-posty-do-roku-2026-bude-1463-pobocek-partner/r~79c8280cf95a11e8a7f60cc47ab5f122/>>
- [12] VRÁBLOVÁ, M. *Návrh podnikania v poštovom sektore založeného na franchisingu z pohľadu franchisanta*. [magisterská_inžinierska práca] / Škol. Miriam Garbárová, . -

Katedra spojov Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity v Žiline. - Žilina; 2018. - 109 s.

- [13] BLAŠKOVÁ, K. Možnosti a riziká franchisingových systémov v oblasti poštových služieb. [magisterská_inžinierska práca] / Škol. Míriam Jankalová, . - Katedra spojov Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity v Žiline. - Žilina; 2019. - 88 s.

Grantová podpora

VEGA 1/0152/18 Obchodné a podnikateľské modely a platformy v digitálnom prostredí

VEGA 1/0725/17 Výskum životného cyklu startupovej spoločnosti ako základ business modelu startupu sieťového podniku.

KEGA 043ŽU-4/2019 Podpora a rozvoj digitálnych zručností študentov v kontexte požiadaviek novej ekonomiky